

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์เชิงสาเหตุกับพฤติกรรมก้าวร้าว
ของนักเรียนในเขตกรุงเทพมหานคร

ม.ร.ว.สมพร สู้ทัศน์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรบัณฑิต

ภาควิชาจิตวิทยา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2530

ISBN 974 - 567 637 -3

ลิขสิทธิ์บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

012800

i 102 90170

CAUSAL FACTORS RELATED TO AGGRESSIVE BEHAVIOR
IN BANGKOK METROPOLIS

M.R. SOMPORN SUDEASANI

A Dissertation Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Doctor of Philosophy

Department of Psychology

Graduate School

Chulalongkorn University

1987

วิทยาลัยอาชีวศึกษา
 ปัจจุบันที่มีความสัมพันธ์เชิงสาเหตกับพฤกษกรรม
 ในเขตกรุงเทพมหานคร
 โดย ม.ร.ว.สมพร สุกตน์ชัย
 ภาควิชา จิตวิทยา
 อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร. พรรณทิพย์ ศิริวรรณบุษย์
 อาจารย์ ดร. ทิเรก ศรีสุโข

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยเป็นส่วนหนึ่ง
 ของการศึกษาตามหลักสูตรศาสตรศึกษาศาสตรบัณฑิต

..... กณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
 (ศาสตราจารย์ ดร. ดาวร วิชราภักดิ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
 (ศาสตราจารย์ ดร. จรรยา สุวรรณทัต)

..... กรรมการ
 (ศาสตราจารย์ ดร. อุทุมพร จามรมาน)

..... กรรมการ
 (รองศาสตราจารย์ ดร. อธิระพร อูวรรณไพ)

..... กรรมการ
 (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต)

..... กรรมการ
 (รองศาสตราจารย์ ดร. พรรณทิพย์ ศิริวรรณบุษย์)

หัวข้อวิทยานิพนธ์   บัณฑิตที่มีความสัมพันธ์เชิงสาเหตุกับพฤติกรรมก้าวร้าว
 ในเขตกรุงเทพมหานคร
 ชื่อนิสิต   ม.ร.ว.สมพร สุทัศน์ีย์
 อาจารย์ที่ปรึกษา   รองศาสตราจารย์ ดร.พรหมทิพย์ ศิริวารณบุญชัย
    อาจารย์ ดร.ศิเรก ศรีสุโข
 ภาควิชา   จิตวิทยา
 ปีการศึกษา   2529

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาอิทธิพลเชิงสาเหตุของพฤติกรรมก้าวร้าว โดยศึกษาในลักษณะของรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ ทั้งทางตรงและทางอ้อมของ บัณฑิตก้าวร้าว การอบรมเลี้ยงดู อิทธิพลกลุ่มเพื่อน ลักษณะตัวเด็ก และลักษณะภูมิหลังของ ครอบครัว กับพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียนในเขตกรุงเทพมหานคร

กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จากโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร และสังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จากโรงเรียนในสังกัดกรมสามัญศึกษา และสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนจำนวน 390 คน กลุ่มตัวอย่างนักเรียนดังกล่าวได้จากการสุ่มหลายขั้นตอน โดยการสุ่มแบบง่าย จากแต่ละสังกัดโรงเรียนได้จำนวน 6 โรงเรียน และสุ่มแบบง่าย จากโรงเรียนดังกล่าวได้ 11 ห้องเรียน ใช้นักเรียนทุกคนจาก 11 ห้องเรียนเป็นกลุ่มตัวอย่าง

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า 4 ฉบับและแบบทดสอบสติปัญญา 1 ฉบับ กลุ่มตัวอย่างได้รับการขอร่องให้ตอบแบบสอบถาม การอบรมเลี้ยงดู 7 แบบ คือ การใช้อำนาจควบคุม เข้มงวดกวดขัน ลงโทษทางกาย ให้ความคุ้มครอง ประชาธิปไตย รักตามใจ และปล่อยปละละเลย แบบสอบถามอิทธิพลกลุ่มเพื่อนซึ่งประกอบด้วย การแสดงแบบและการให้แรงเสริม แบบสอบถามความสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่ และแบบวัดพฤติกรรมก้าวร้าว และแบบทดสอบสติปัญญา

Standard Progressive Matrices Test แล้ววิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เส้น

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ตัวแปรที่ใช้ในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุซึ่งมีกลุ่ม สามารถ
รวมกันอธิบายพฤติกรรมก้าวร้าวได้ประมาณร้อยละ 51
2. ตัวแปรในกลุ่มที่มีอิทธิพลเชิงสาเหตุต่อพฤติกรรมก้าวร้าวในระดับสูงสุดได้แก่
อิทธิพลกลุ่มเพื่อน สามารถอธิบายพฤติกรรมก้าวร้าวได้ประมาณร้อยละ 38
3. ตัวแปรที่มีอิทธิพลเชิงสาเหตุต่อพฤติกรรมก้าวร้าวเรียงตามลำดับ
ผลทางตรงและทางอ้อมรวมกัน คือ การให้แรงเสริม การแสดงแบบ การอบรมเลี้ยงดู
แบบรักความใจ อายุ (ของเด็ก) การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้อำนาจควบคุม ลงโทษทางกาย
ให้ความคุ้มครอง และแบบประชาธิปไตย
4. ตัวแปรที่มีอิทธิพลเชิงสาเหตุทางตรงต่อพฤติกรรมก้าวร้าว ได้แก่
การให้แรงเสริม การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้อำนาจควบคุม ลงโทษทางกาย ให้ความคุ้มครอง
และประชาธิปไตย การให้ความคุ้มครองมีอิทธิพลเชิงสาเหตุทางลบกับพฤติกรรมก้าวร้าว
5. ตัวแปรที่มีอิทธิพลเชิงสาเหตุทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อพฤติกรรมก้าวร้าว
ได้แก่ อายุของเด็ก การแสดงแบบ และการอบรมเลี้ยงดูแบบรักความใจ
6. ตัวแปรที่มีอิทธิพลเชิงสาเหตุทางอ้อมต่อพฤติกรรมก้าวร้าว ได้แก่ ทัศน
ระดับการศึกษาของพ่อแม่ รายได้ของครอบครัว และความสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่

11

Thesis Title   Causal Factors Related to Aggressive Behavior of
   Students in Bangkok Metropolis

Name   M.R.Somporn Sudhasani

Thesis Advisor   Associate Professor Punthip Sirivannabood Ph.D.
   Derek Srisukho Ph.D.

Department   Psychology

Academic Year   1986

ABSTRACT

This research was designed to study the antecedents of aggressive behavior by studying the model of both direct and indirect causal relation between child-rearing practices, peer group influences, biosocial characteristics of the child, family background with aggressive behavior of students in Bangkok Metropolis

The study included 390 students of pratom sukka six from the primary schools under the jurisdiction of the Bangkok Metropolitan Administration and the Office of Bangkok Metropolitan Primary Education, and matayom sukka three from the secondary schools under the jurisdiction of the Department of General Education in Bangkok Metropolis and from the private schools under the supervision of the Office of the Private Education Commission during the academic year 1986. The sample was selected through multi-stage sampling. Six schools were randomly selected from all groups of schools. Eleven classrooms were selected from these schools. All students in the classrooms were the subjects of this study.

R

Data were collected by means of using four rating scale questionnaires and a mental ability test. The first questionnaire comprised of seven child-rearing practices including authoritarian, firm - discipline, physical punishment, overprotection, democracy, permissiveness and rejection. The second questionnaire covered peer group influences of modeling and reinforcement. The third questionnaire dealt with parent relationship. The fourth one was the questionnaire of aggressive behavior. The Standard Progressive Matrices was used as a measure of intelligence. Data were analyzed through Path analysis.

The findings were as follows:

1. The four groups of variables chosen for this study accounted for the variance of aggressive behavior about 51 per cent.
2. The influences of peer group affected aggressive behavior at the highest level and accounted for the variance of aggressive behavior about 38 per cent
3. The variables that affected aggressive behavior according to the order of the quantity of total causal effects were reinforcement modeling, permissiveness, the age of students, authoritarian, physical punishment, overprotection and democracy
4. The following variables had direct causal influence upon aggressive behavior : reinforcement, authoritarian, physical punishment, overprotection, and democracy. Overprotection had a negative direct causal influence.
5. The age of the subjects, modeling and permissiveness, had not only direct but also indirect causal influences upon aggressive behavior. Furthermore sex of the subjects, parent education, family income, and parent relationship had only indirect causal influence on aggressive behavior.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ฉ
กิตติกรรมประกาศ.....	ช
รายการตารางประกอบ.....	ฅ
รายการแผนภาพประกอบ.....	ฉ
บทที่	
1. บทนำ.....	
ปัญหาและความเป็นมาของปัญหา.....	1
ทฤษฎีและแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมก้าวร้าว.....	7
ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของ Sears	7
แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการสังคมประกิต.....	8
การอบรมเลี้ยงดู / ความสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่-เด็ก.....	9
การกำหนดการอบรมเลี้ยงดูแบบต่าง ๆ.....	10
ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของ Bandura	15
สมมติฐานความซ่องคับใจ-ความก้าวร้าว.....	18
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	20
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	46
สมมติฐานการวิจัย.....	47
ข้อตกลงเบื้องต้น.....	52
ขอบเขตของงานวิจัย.....	52
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	53
ประโยชน์ที่คาดหวัง.....	

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
2. วิธีดำเนินการวิจัย.....	59
ประชากรและกลุ่มตัวอย่างประชากร.....	59
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	61
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	85
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	86
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	88
4. อภิปรายผลการวิจัย.....	111
5. สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ.....	135
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	137
ข้อเสนอแนะ.....	140
บรรณานุกรม.....	143
ภาคผนวก.....	163
ประวัติผู้เขียน.....	259

รายการตารางประกอบ

ตารางที่	หน้า
1. แสดงลักษณะ รูปแบบ และค่านต่าง ๆ ของพฤติกรรมก้าวร้าวจากการวิเคราะห์ของ Buss (1961).....	3
2. จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับชั้นและโรงเรียน.....	61
3. สรุปลักษณะ ความตรง และการวิเคราะห์รายข้อของเครื่องมือชนิดต่าง ๆ ที่ใช้ในการวิจัย.....	74
4. จำนวน และร้อยละของนักเรียนในกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามตัวแปร เพศ อายุ ระดับสติปัญญา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็ก ระดับการศึกษาของพ่อแม่ รายได้ของครอบครัว และสภาพครอบครัว.....	90
5. ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรในกลุ่มการอบรมเลี้ยงดูความสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่ อิทธิพลกลุ่มเพื่อน และพฤติกรรมก้าวร้าว...	93
6. ผลการทดสอบความเป็นเส้นตรง.....	95
7. ค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางตามรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่กำหนดไว้ในสมมติฐาน.....	98
8. ค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางของตัวแปรที่ปรับใหม่หรือรูปแบบที่ค้นพบ.....	100
9. ค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางของตัวแปรที่ส่งผลทางตรง ทางอ้อม ส่งผลรวมต่อพฤติกรรมก้าวร้าว และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์.....	105
10. เปรียบเทียบค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ที่คำนวณจากรูปแบบกับค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เชิงประจักษ์.....	110
11. แสดงการส่งผลทางตรง ทางอ้อม และผลรวมจากตัวแปรต่าง ๆ ที่มีต่อพฤติกรรมก้าวร้าว และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเหตุกับพฤติกรรมก้าวร้าว.....	138

รายการตารางประกอบ (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
12. ผลการหาพฤติกรรมเด่นชัดของการแสดงแบบด้วยวิธีการหาความเชื่อเด่นชัดของ Fishbein (1975).....	170
13. ผลการหาพฤติกรรมเด่นชัดของการให้แรงเสริมด้วยวิธีการหาความเชื่อเด่นชัดของ Fishbein (1975).....	171
14. ร้อยละของความสอดคล้องระหว่างการรายงานของพ่อแม่กับการรับรู้ของเด็กในเรื่องการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้อำนาจควบคุม.....	172
15. ร้อยละของความสอดคล้องระหว่างการรายงานของพ่อแม่กับการรับรู้ของเด็กในเรื่องการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน.....	173
16. ร้อยละของความสอดคล้องระหว่างการรายงานของพ่อแม่กับการรับรู้ของเด็กในเรื่องการอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางกาย.....	174
17. ร้อยละของความสอดคล้องระหว่างการรายงานของพ่อแม่กับการรับรู้ของเด็กในเรื่องการอบรมเลี้ยงดูแบบให้ความคุ้มครอง.....	175
18. ร้อยละของความสอดคล้องระหว่างการรายงานของพ่อแม่กับการรับรู้ของเด็กในเรื่องการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย.....	176
19. ร้อยละของความสอดคล้องระหว่างการรายงานของพ่อแม่กับการรับรู้ของเด็กในเรื่องการอบรมเลี้ยงดูแบบรักตามใจ.....	177
20. ร้อยละของความสอดคล้องระหว่างการรายงานของพ่อแม่กับการรับรู้ของเด็กในเรื่องการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย.....	178
21. ร้อยละของความสอดคล้องระหว่างการรายงานของพ่อแม่กับการรับรู้ของเด็กในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่.....	179
22. ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของพฤติกรรมก้าวร้าวจากกรณีศึกษาตนเองของเด็กก้าวร้าว 3 กลุ่ม.....	180

รายการตารางประกอบ (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
23. ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็ก 3 กลุ่ม จากการประเมินพฤติกรรมก้าวร้าวของเพื่อน.....	181
24. พฤติกรรมก้าวร้าวจำแนกตามลักษณะการแสดงออก.....	182
25. ผลการวิเคราะห์รายข้อของแบบวัดพฤติกรรมก้าวร้าว.....	184
26. ผลการวิเคราะห์รายข้อของแบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้ อำนาจควบคุม.....	187
27. ผลการวิเคราะห์รายข้อของแบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูแบบ เข้มงวดกวดขัน.....	188
28. ผลการวิเคราะห์รายข้อของแบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูแบบ ลงโทษทางกาย.....	189
29. ผลการวิเคราะห์รายข้อของแบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูแบบ ให้ความคุ้มครอง.....	190
30. ผลการวิเคราะห์รายข้อของแบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูแบบ ประชาธิปไตย.....	191
31. ผลการวิเคราะห์รายข้อของแบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูแบบรัก ตามใจ.....	192
32. ผลการวิเคราะห์รายข้อของแบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูแบบ ปล่อยปละละเลย.....	193
33. ผลการวิเคราะห์รายข้อของแบบสอบถามความสัมพันธ์ระหว่าง พ่อแม่.....	194
34. ผลการวิเคราะห์รายข้อของแบบสอบถามการเลี้ยงดูแบบ.....	195
35. ผลการวิเคราะห์รายข้อของแบบสอบถามการให้แรงเสริม.....	196

รายการตารางประกอบ (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
36. เสนอนำหนักตัวประกอบขององค์ประกอบที่ 1 พฤติกรรมก้าวร้าว ทางวาจา.....	198
37. เสนอนำหนักตัวประกอบขององค์ประกอบที่ 2 พฤติกรรมก้าวร้าว ทางกาย.....	200
38. องค์ประกอบที่ 1 การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้อำนาจควบคุม.....	203
39. องค์ประกอบที่ 2 การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน.....	204
40. องค์ประกอบที่ 3 การอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางกาย.....	205
41. องค์ประกอบที่ 4 การอบรมเลี้ยงดูแบบให้ความคุ้มครอง.....	206
42. องค์ประกอบที่ 5 การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย.....	207
43. องค์ประกอบที่ 6 การอบรมเลี้ยงดูแบบรักตามใจ.....	208
44. องค์ประกอบที่ 7 การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย.....	209
45. องค์ประกอบที่ 8 ความสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่.....	210
46. คำสัมประสิทธิ์เส้นทางที่ไค้จากสมการตามรูปแบบสมมติฐาน.....	215
47. คำสัมประสิทธิ์เส้นทางที่ไค้จากรูปแบบความสัมพันธ์ที่ปรับปรุงแล้ว....	218
48. คำสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ศึกษา.....	224

รายการแผนภาพประกอบ

ภาพที่	หน้า
1. แสดงความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของพฤติกรรมก้าวร้าวตามรูปแบบ สมมติฐานของ Olweus (1989 : 644-660).....	5
2. แสดงมิติการอบรมเลี้ยงดูของ Schaefer (1959 : 232).....	11
3. รูปแบบสมมติฐานพฤติกรรมของแม่ตามแนวคิดของ Becker (1964 : 175).....	12
4. แสดงการเกิดพฤติกรรมก้าวร้าวและพฤติกรรมต่าง ๆ จากสิ่งเร้า ที่ไม่พึงประสงค์.....	17
5. รูปแบบแสดงแนวคิดของความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร.....	48
6. รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของพฤติกรรมก้าวร้าวที่กำหนดไว้ใน สมมติฐาน.....	49
7. รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของพฤติกรรมก้าวร้าวที่ค้นพบ.....	102